

Tomhetens kvelertak

***Hospitalet* er både grotesk, naiv, morsom og dypt tragisk. Strømgren viderefører sitt velutviklede og særegne scenespråk i grenselandet mellom dans og teater. Denne gang med tre kvinnelige skuespillere som imponerer med både sprutende energi og et vidt uttrykksregister.**

Av Elisabeth Leinslie

Jo Strømgren Kompani *Hospitalet*
Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival, PIT, 14.juni

Tre kvinnelige sykepleiere på et isolert og pasientløst feltsykehus venter. De venter på pasienter, menn, livstegn fra verden utenfor og en forløsende mening med denne meningsløse tilværelsen. I dette ventende tomrommet har det utviklet seg en grotesk og destruktiv maktstruktur mellom de tre kvinnene, hvor seksuelle og voldelige overgrep er blitt dagligdags kost.

Substitutter

Ventende mennesker på et isolert og forlatt sted er en velkjent situasjon i Strømgrens kunstnerskap. I *Hospitalet* tar han utgangspunkt i en tilsynelatende meningsløs situasjon, og ved hjelp av abstraksjon hever han tematikken opp på et allment nivå. Hvem har vel ikke følt seg isolert? Hvem har vel ikke følt at tilværelsen er meningsløs? Og hvem har vel ikke anvendt substitutter i håp om å fylle tilværelsens tomhet?

Sykepleiernes triste situasjon har ført dem inn i et destruktivt mønster, hvor de søker substitutter i desperate forsøk på å fylle opp det meningsløse tomrommet de lever i: gjennom vold og selvskading blir de hverandres pasienter, gjennom seksuelle overgrep blir de hverandres elskere, gjennom en svært hierarkisk maktstruktur blir de hverandres diktatorer og undersåtter, gjennom drømmer og fantasier (ofte uttrykt ved dans) oppnås illusoriske glimt av en svært etterlengtet kontakt med resten av verden.

Tomhet

Tomheten som oppstår i dette ventemodus forsterkes ytterligere ved at historiens vendepunkt trigges av rus. Det er altså ikke karakterenes indre kraft som presser frem vendepunktet, men det faktum at de spiser en haug med piller. Dermed forvandles de undertrykte til undertrykkere og undertrykkeren forvandles til den undertrykte – maktstrukturen snus på hodet. Rusmidler behandles her som et substitutt for menneskets indre mot og styrke; når vi ikke klarer å handle selv, så ruser vi oss – og får gjennom rusen det motet vi trenger for å forandre en håpløs situasjon. Et forholdsvis enkelt valg rent kunstnerisk sett, men samtidig hensiktsmessig i forhold til dagens konsum av piller og andre rusmidler, både innen helsevesenet og i de private hjem.

Den nye maktstrukturen blant sykepleierne fjerner ikke tomheten, og isolasjonen forsterkes da de amerikanske soldatene forlater basen. Soldatene som hadde spilt en viktig rolle for alle tre i drømmen om kjærligheten og sivilisasjonen.

Abstraksjon

Strømgrens abstraherte og forholdsvis smale form har i mange år nådd ut til et bredt internasjonalt publikum. Noe som blant annet bunner i godt håndverk, velutviklet humor og en forholdsvis universell symbolikk.

Ved å abstrahere uttrykksformen unngår Strømgren å konkretisere sitt eget standpunkt rundt produksjonens tematikk. Han åpner snarere betydningen ved å skape et underlig univers som i stor grad spiller på tilskuerens forståelseshorisont og assosiasjonsapparat.

Det kaudervelske språket (denne gang basert på islandsk) er en form for abstraksjon som fører til at verbal konkretisering unngås. Dette underliggjorte språket kommenteres og konkretiseres idet det til tider glir over i amerikansk. Liknende sammenstilling av abstraksjon og konkretisering finner vi i bevegelsesrepertoaret – som i velkjent stil blander dans og ulike spillteknikker.

Med *Hospitalet* beviser Strømgren nok en gang at det fungerer veldig bra å ikke bruke tekst i teatret, og at det fungerer veldig bra å bruke skuespillere som dansere. Hans danse-teater-form er med andre ord fremdeles svært levedyktig og interessant.

Publisert i: Morgenbladet, 1.-7. juli, 2005